

ԱԿՕՍ

Թ Ի Ի 1 4 5 9 9 0 Գ Ո Ս Տ Ո Ս 2 0 2 4

Գերշ. Տ. Արամ Արքեպս. Աթէշեան անհանգստացած

Պատրիարքական Աթոռոյ եպիսկոպոսաց դասու անդամներէն Գերշ. Տ. Արամ Արքեպս. Աթէշեան անհանգստացած ըլլալով, դարձանու մի տակ առնուած է: Արքեպոս Զայր արձակուրդէ քաղաքս վերադարձին անհանգստանալով դիմած է Ս. Փրկիչ Ազգային Հիւանդանոց, ուր ինամբի տակ առնուած է: Կատարուած քննութեանց որպէս արդիւնք յայտնուած է, որ անհանգստութեան պատճառը մտահոգիչ չէ եւ Արքեպոս Զայր բժշկական ինամբի տակ է: Ն.Ա.Տ. Սահակ Բ. Պատրիարք Զայր 5 Օգոստոս 2024, Երկուշաբթի, իսկոյն հետաձայնով կապ հաստատած է Արքեպոս Զոր Հետ եւ արագ ապաքինում մաղթած է իրեն: «Ակօս» եւս շուտափոյթ ապաքինում կը մաղթէ Արամ Արքեպս. Աթէշեանին:

Մեճ ու Մերոճ ԲԱԳՐԱՏ ԵՍԴՈՒԳԵԱՆ

Ճավիթ Չաղլարի խոստովանութիւնները

Քաղաքական գործիչները պաշտօնական գեանի վրայ ինչ որ ալ ըսած ըլլան, անպատեկ պահուն յանկարծ կը յայտնուի խոստովանութիւններ փոխանակող յուշագրութիւններ, որոնք տարիներ վերջ ցնցիչ ազդեցութիւններ կրնան ունենալ: Այդպէս եղաւ նախկին պետականարար Ճավիթ Չաղլարի յուշագրութիւններու հրատարակումը: Չաղլար տանամանակներ անց խոստովանութեան մը ձեւաչափով կը ներկայացնէր Թուրքիոյ մօտ անցեալի շատ կարեւոր զարգացումները: Անոնց մէջ կը տեսնենք թէ պետութիւնը կարիքներու դիմաց ինչպէս կը ոտնակոխ ընդունուած բոլոր կարգէն ու կանոնները եւ նոյնիսկ սահմանուած օրէնքները: Իսկապէս ուշագրաւ էին յուշաց նախկին Տիեզերական Պատրիարքի ընտրութեան վերաբերեալ տողերը:

Ճավիթ Չաղլար անհեռանկ անկեղծութեամբ կը պատմէր թէ օրուայ կառավարութիւնը ինչ եղանակներով միջամտած է պատրիարքի ընտրութեան եւ ինչպէս ոտնակոխած է այդ մասին իր սահմանուածները եւ իր քաղաքական անցեալը շնորհաւ Աթէշեանի արագանին:

«Այս մասին անձամբ լսած եմ նախկին Արտաքին Գործոց նախարար Բհան Սապրի Չաղլարի միջոցով: Վերջինս, կիսաօրինակ թրքական Բանին նախքին նախագահ Թաուֆ Տինքթաշի ներկայութեամբ: Չաղլար յայտնեց թանկ կը պատմէր, Տինքթաշի աչքերը ալ աւելի մեծ կը բացուէին զարմանքի պատճառաւ:»

Ճավիթ Չաղլար «ԹՉԷ» կայքէջի վրայ ըրած ձեռնարկը Չաղլարի հարցազրուցները կը պատմէ թէ ինչ եղած է Հայաստան-Թուրքիա ցամաքային սահմանի փակման խորհրդատուները:

Ան տակաւին մանրամասնութիւններով կը պատմէ թէ Նորաբնակար Ատրպէյճանի մէջ ինչպէս իշխանափոխութեան կատարած են այդ երկրի նախագահ Էլչիպէյի գլխի:

«Էլչիպէյի կը ինչպէս ալ ըրած ըլլէր: Անուշտուայ գլխի գլուխ եկած էր իր իշխանած պետական հիւրանոցի եւ ապա անյայտ կորած Պոստի փողոցներու վրայ: Պատրիարքականութիւնը խտանուեցաւ ու սկսան անկէ տեղ գինք փնտռել: Վերջապէս գտանք Սիլիւստար, Թաքսի մը մէջ, որ գինքով, հարսած, ու գեան էր: Օրուայ վարչապետին համոզելի թէ կարելի չէ իրմով շարունակել: Այդպէս օրակարգի կեալ: Հայտարար Աթէշեանու եւ շուտով ալ իշխանափոխութիւն կատարուեցաւ: Էլչիպէյի կը Էլչիպէյի գլխի ըլլալէ ետք գեան իր ձեռնարկով Նախկին Աթէշեանի Օրոտուպատ (Գողթան) գաւառը, ու հոն ալ մահացաւ:»

Ճավիթ Չաղլար այս ցնցիչ յայտարարութիւններով հանդերձ կը հրաժարի թղթակից ձեռնարկը Չաղլարի կարգ մը հարցումներուն պատասխանելէ, ըսելով թէ անոնք պետական գաղտնիքներ են եւ չի կրնար անոնց մասին խօսիլ:

Ճավիթ Չաղլարի հրատարակումները անգամ մը եւս մտածել կու տան թէ սովորական մարդկանց ընկալումին մէջ որոշ վեճութիւն վերաբրուած պետական որոշումները ինչպիսի ազդեցութիւն կը իրենց: Թուրքիոյ նոր ժամանակներու կարեւորագոյն փոփոխութիւններէն մէկը ծագած էր, երբ Թրքական կործանիչները հարուածեցին Թուսական «ՍՈՒՐ-23» կործանիչ ինքնաթիռը:

«Երկու պետութիւններու միջեւ գոյացած ճգնաժամը լուծելու համար խելոյն միջոցներ որոնելի: Նախկին Խորհրդարանի երկիրներէ բարեկամներու միջնորդութեամբ ժամադրուեցաւ Փոլիսի հետ եւ գտանք հաշտութեան եղանակները:»

Չաղլար եւս առաջարկներ ունի Թուսական «ԱՎՅ» հրթիռներու պատճառաւ ԱՄՆ-ի հետ գոյացած ճգնաժամը լուծելու համար: Ան համոզուած է որ, Թուրքիա ալ հրթիռները կրնայ վաճառել երրորդ երկրի մը եւ ձեռքադառնուի ԱՄՆ-ի պատճառիցներէն:

Այս պահուն յիշեց թէ Չաղլար անուանի գործարար մըն է նաեւ եւ այդ դասակարգի ալ ինչպիսիք լուծելու համար կը դիմէ նման եղանակներու:

pakrates@yahoo.com

Կարո Գաբրիէլեանի դէմ յարձակումին հակազդեցութիւնը կը ծաւալի

Պոստայ կեանքի մէջ նախորդ շաբաթուայ կարեւորագոյն խնդիրներէն մէկն էր համայնքի ծանօթ դէմքերէն Կարո Գաբրիէլեանի խոչընդոտումը: Դէպքը պարտաւոր էր Գալը Կողմի մէջ, երբ Կարո Գաբրիէլեան առարկած է իր փան դիմաց գրնուող խանութի պարանքները փողոց հանելով, նոյնիսկ փան մուտքը դժուար անցանելի դարձնելուն դիմաց: Այդ առարկութիւնը պարտաւոր եղած էր որ խանութպանը եւ աշխատակիցները խոչընդոտուին զինք եւ նաեւ անարգան ազգային պարկանելութեան համար: Ընդր բաական մեծ արձագանգ գրաւ եւ շարքեր պահանջեցին թէ կղզեցիներ առեւտրորդ դարձնեն նշեալ խանութին: Կրեմի թէ այս հակազդեցութիւնը փոխառ իր արդիւնքը, քանի որ խանութպանը «Ակօս» խմբագրարուն գանգաւարելով բացարկութիւններ փոխառ կարարուածը արդարացնելու միտումով:

Ընդր բաական մեծ արձագանգ գրաւ եւ շարքեր պահանջեցին թէ կղզեցիներ առեւտրորդ դարձնեն նշեալ խանութին: Կրեմի թէ այս հակազդեցութիւնը փոխառ իր արդիւնքը, քանի որ խանութպանը «Ակօս» խմբագրարուն գանգաւարելով բացարկութիւններ փոխառ կարարուածը արդարացնելու միտումով:

Գնալը Կողմի Յունաց Վանքին մէջ Վարդավառի փոնախմբութիւն

Գնալը Կողմի Յունաց Մեթամորֆոզիս (Այլակերպութիւն) Վանքին մէջ, 6 Օգոստոս 2024, Երեքշաբթի առաւօտ, Յոյն Եկեղեցոյ օրացոյցին համաձայն Քրիստոսի Այլակերպութեան փոնախմբութիւնը փեղի ունեցաւ նախագահութեամբ՝ Ն.Ա.Տ. Պարթոլմէտ Ճայրագոյն Պարիարքի: Տօնակարարութեան յանուն Ն.Ա.Տ. Սահակ Բ. Սրբազան Պարիարք Յօր մասնակցութիւն բերաւ Իշխանաց Կղզեաց Հոգեւոր Հովիւ Հոգ. Տ. Յարութիւն Վրո. Տամպրեան, ընկերակցութեամբ Բրշ. Կարեն Սրկ. Համամեանի: Ներկայ էր նաեւ Կղզեաց Քաղաքապետ Էրճան Արփոյաբ: Վանքի եկեղեցոյ մէջ մարտուցուած Ս. Պարարագի ընթացքին, Պարթոլմէտ Պարիարքի կողքին էր նաեւ ԱՄՆ-է ժամանած ուխտաւոր խումբ մը, որուն մէջ էին վարիչներ ու երիտասարդ աշակերտներ: Արարողութեան մասնակցեցան

Յունաց Վանքի ամառային քամիի փնօրէն՝ Տիամանի Քոնվոլյուտի առաջնորդած ուսուցիչներն ու աշակերտները: Արարողութեան ընթացքին աշակերտները միաբերան արտասանեցին Տէրունական Աղօթքը: Ապա, Պարթոլմէտ Պարիարք կարարեց նաեւ խաղողօրհնութիւնը: Վանքի բակին մէջ գործարկուեցաւ մշակութային յայրագիր մը: Ողջոյնի խօսք

արտասանեց, փնօրէն՝ Քոնվոլյուտ, որմէ յետոյ Պարթոլմէտ Պարիարք խօսք ուղղեց ներկաներուն: Նորին Սրբութիւնը ողջունելով ներկայ պարտույ հիւրերը, շնորհակալութիւն յայտնեց նաեւ՝ Հայ Եկեղեցոյ մասնակցութեան համար Գնալը Կողմի Յունաց Վանքի եւ Քամիի փարեկան փոնախմբութեան: Սիրոյ սեղանի ընթացքին, փեղի ունեցաւ

նաեւ երաժշտական ու պարի ելոյթներ: Մինչ այդ ներկաներ մօտեցան Նորին Սրբութեան եւ իր օրհնութիւնը սրբացան: Արարայարուեցաւ նաեւ Քաղաքապետ Արփոյաբ եւ շնորհատրեց Յունաց այս կարեւոր փոնախմբութիւնը եւ ուրախութիւն յայտնեց որ, ինք եւս կը մասնակցել որպէս քաղաքապետ: Հանդիսութեան աւարտին փեղի ունեցաւ սիրոյ սեղան: Յարութիւն Վարդավառ, Նորին Սրբութեան փոխանցեց Ամենապարիս Ս. Պարիարք Յօր եղբայրական ողջոյններն ու բարեմաղթութիւնները: Փոխանցեց նաեւ մը Հոգեւոր Պետին շնորհակալութիւնները, ըստ որում յաջորդ շաբթուան ընթացքին, նկարի ունենալով Կարգործան Կայանի փակ ըլլալու պարագան, Յունաց Վանքը պիտի հիւրընկալէ Հայ աշակերտներն ու իրենց ուսուցիչները:

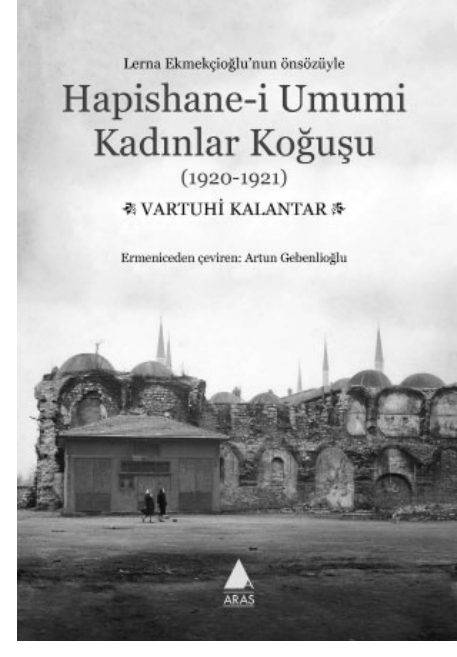

«Չուարթնոց»էն դուրս եկած ռուս սահմանապահները իրենց ծառայութիւնը պիտի կարարեն Թուրքիոյ եւ Իրանի հետ Հայաստանի սահմաններուն վրայ

Երեսնի «Չուարթնոց» օդակայանին մէջ իրենց ծառայութիւնը աւարտելէ ետք, ռուս սահմանապահները իրենց առաքելութիւնը պիտի շարունակեն Հայաստան-Թուրքիա եւ Հայաստան-Իրան սահմաններուն վրայ: «Ազատութեան» գրաւոր հարցումին իբրեւ պատասխան՝ այս մասին յայտնեց Ազգային անվտանգութեան ծառայութիւնը (Ա.Ա.Ծ.) «Հայաստանի եւ Ռուսաստանի միջեւ կնքուած 1992 թուականի պայմանագրի համաձայն Ռուսաստանի Դաշնութեան Ա.Գ.Ծ. սահմանապահ վարչութեան զինծառայողները պետական սահմանի պահպանութիւն իրականացնում են Հայաստան-Թուրքիա եւ Հայաստան-Իրան պետական սահմանի փեղամասերում», յայտնեց Ա.Ա.Ծ.-ն:

«Արաս»ի նոր հրապարակութիւնը «Կեդրոնական Բանքի Կիներու Բաժինը»

Ի դարու կարեւոր հայ դէմքերէն մէկն է Վարդուի Գալանդար, որ այս օրերու թրքերէն ընթերցողին ծանօթ կը դառնայ «Կեդրոնական Բանքի Կիներու Բաժինը» անուն յուշագրութիւնով: Վարդուի Գալանդար ծնած է 1895-ին Պրուսա քաղաքը: 1911-ին, կերթայ Չուիցերիոյ Լոզան քաղաքը համալսարանական ուսում սրանալու համար: Ապա իր ուսումը շարունակեց Լայպցիցի համալսարանը: Առաջին Աշխարհամարտի նախօրէին ամառային արձակուրդը անցնելու համար եկած էր Պոլիս: Մարտութեան մը հետեանքով ձերբակալուեցաւ եւ իր հօր հետ միասին շուրջ երեք փարի ազատագրուեցաւ Կեդրոնական Բանքի մէջ: 1918-ին ազատ արձակուեցաւ եւ իսկոյն լծուեցաւ հասարակական, բարեգործական աշխատանքներուն:

Մինչ այդ յօդուածներ կը ստորագրէր «Հայ Կին» պարբերականին համար: 1921-ին գաղթեց Միացեալ Նահանգներ, ուր երկար փարիներ արտադրեց քաղաքականութեան ու պարտութեան ոլորտներէ ներս անգլերէն եւ հայերէն բազմաթիւ աշխատութիւններ: Մահացաւ 1978-ին Ուաշինգթօնի մէջ: Գալանդարի «Կեդրոնական Բանքի Կիներու Բաժինը» անուն աշխատութիւնը Օսմանեան Կայսրութեան արդիաշունչ

առաջին արգելանցի համար կարարուած շարք լուրջ դիտարկում մըն է: Հեղինակը մեծ յաջողութեամբ կը նկարագրէ նաեւ բանտարկեալներու մարտնչական գրկանքները եւ փրկող ծանր հոգեմաշ մթնոլորտը: 1920-21 թուականներու միջեւ «Հայ Կին» պարբերականի մէջ թերթօսի ձեւով հրատարակուող յուշագրութիւնը հայերէն բնագիրէն թարգմանած է Արդուն Կեպեկիոյն:

Խաչատուր Աբովեանը քրտերու եւ եզդիներու մասին

Խաչատուր Աբովեանը իր թողած ազգագրական ժառանգութեամբ մեծ դեր խաղացած է հայ գիտական ազգագրութեան հիմնադրման մէջ:

Ազնահաբեկի է անոր դերը քրտական ու եզդիական մշակոյթի եւ ուսումնասիրման եւ գնահատման գործէ ներս: Մեծ մրտադրականը իր ազգագրական երկերը սրբեղծած է չասանափակուելով նեղ ազգային շրջանակներու մէջ: Ան խորականութիւն չէ դրած ժողովուրդներու միջեւ: Հասարակապէս սիրած է բոլոր ազգերը: «Քրտեր եւ եզդիներ» աշխատութիւնը առանձնապարտկ արեղ կը զբաղեցնէ Խաչատուր Աբովեանի հարուստ գրական ժառանգութեան մէջ: Ան գիտական, ազգաբանական եւ ընկերաբանական բնոյթի ուսումնասիրութիւն է, որ նուիրուած է այս ժողովուրդներու վարք ու բարքի, ծագումնաբանութեան ու պատմութեան, կրօնական եւ մշակութային յարկութիւններու պարզաբանման խնդիրներուն:

Քրտերու եւ եզդիներու մասին աշխատութիւն գրելու յանձնարարութիւնը Աբովեան սրացած է ցարական կառավարութեան Կովկասեան Փոխարքայութեան պաշտօնէյ Կոնց Փեկնդորֆէն:

1845-ի վերջերուն ձմրան դաժան օրերուն արձակուրդ վերցնելով ան կը մեկնի քրտաբնակ եւ եզդիաբնակ շրջաններ: Երկու շաբաթ կ'ապրի անոնց մօտ արժէքատուր փոփոխութիւններ կը յայտնաբերէ այդ ազգութիւններուն բարքերու, հաւատալիքներու, բնատրոյթեան, նոյնիսկ բանահիւստութեան մասին: Վերադառնալով Թիֆլիս երեք ամսուայ ընթացքին հաւաքած նիւթերը կը մշակէ եւ կ'ամփոփէ գերմաներէնով գրուած ուսումնասիրութեան մէջ:

Կասկած չկայ որ քրտերու եւ եզդիներու մասին Աբովեանի իմացութիւնը սահմանուած չէ թանի մը ամիսներու ուսումնասիրութիւններով: Այս ժողովուրդներու հետ անոր ծանօթութիւնը սկսած է դեռ մանկութեան ու պատանեկութեան փառիներուն, անոնց հետ ունեցած շփումներով: Փոխադարձ յարգանքը կու գայ Աբովեանի ընթանիքէն: Անոնց փան դուռը միշտ բաց եղած է քրտերու եւ եզդիներու առաջ: Յետագային այդ գիտելիքները խորացած ու հարստացած էր Աբեմբեան Հայաստան եւ Պարսկաստան կարարած շրջագայութիւններու ժամանակ կարարած ուսումնասիրութիւններով: Ազգագրական եւ պատմական հարցերու պարզաբանման համար Աբովեանը հիմնուած է ժամանակի պատմագրական ուսումնասիրութիւններու, մասնատրապէս՝ Չամչեանի եւ Ինճիմիեանի աշխատութիւններու վրայ: Ան նաեւ ծանօթացած է պարսկական եւ արաբական աղբիւրներուն:

Խաչատուր Աբովեանը այս ուսումնասիրութեան ձեռագրերէն առաջինը ուղարկած է Միւնխենի Համալսարանի դասախօս Մորից Վակներին, իսկ երկրորդը՝ թերեւս 1846-ին ուղարկած է Կովկասի Փոխարքայի Գրասենեակը:

«Քրտեր եւ եզդիներ» ուսումնասիրութեան վերջինչեալ երկու ձեռագիրները մինչ օրս չեն տպագրուած: Վակները այդ աշխատութիւնները հարուածաբար վերապատմած է «Ուղեգրութիւն Պարսկաստան եւ

«Քրտերի Երկիր» մենագրութեան մէջ, որ տպագրուած է 1852 թուին Լայպցիկ: Ըստ էութեան սոյն աշխատութեան ողջ նիւթերը կը պարկանին հայ մեծ Լուսատրչին եւ Վակները այդ չէ ժխտած, նշելով «Պարուն Աբովեանից ձեռագրերը փրոտեցան իմ փրամադրութեան փակ, ազգաբորէն օգտուելու պայմանով եւ այն ինկած է սոյն ակնարկի հիմքին»:

Թիֆլիս՝ Փոխարքայի Գրասենեակ ուղարկուած ձեռագրի միայն մէկ մասը, որ կը վերաբերէր քրտերուն, անցած է «Կովկաս»ի խմբագրութեան, ուր ռուսերէն թարգմանութեամբ տպագրուած է թերթի 1848-ի վերջին համարներուն, Աբովեանի անհետացումէն ետք: Յօդուածը լոյս տեսած է կրճարումներով: Յատկապէս տպագրուած Աբովեանի գրի առած այն քրտական երգերու բառերը, որոնք Աբովեանը ժամանակին յանձնած է Փոխարքայի Գրասենեակ:

Նշենք նաեւ որ յետագային այս յօդուածը ամբողջութեամբ թարգմանած է Հայր Փիլիպոս Ծամճեանը եւ փոխադրած «Ճանապարհորդութիւն Ի Հայաստանի» խորագրով գրքին, որ տպագրուած է Վիեննա, 1851 թուականին:

«Քրտեր եւ եզդիներ» աշխատութիւնը բաղկացած է երկու բաժիններէ, առաջինը քրտեր, ապա եզդիներ:

Քրտերուն նուիրուած մասին Աբովեան կ'ընդգծէ որ քրտերու ծագման ներկայի եւ անցեալի գրաւոր փոփոխութիւնները շար աննշան են:

Աբովեանի կարծիքով քրտը անուան ծագման ամենահաւանական մեկնաբանութիւնը այն է, որ անունը յիշեալ ժողովուրդին անցած է, այն բնակավայրէն, որ անոնք ապրած են՝ Կորդ կամ

Կորդիք: Երբ յետագային հին մարերու այդ սերունդը կը ներխուժէ երկրի փարբեր բնակավայրեր, անոնց այդ անունով կը կոչեն: Ինքնանուանման երկու ձեւերն ալ պահպանուած է: Քրտերը իրարու մէջ իրենց կը կոչեն «Կորմանջէ», այլազգիներու համար անոնց ինքնանուանումը «Քուրդն» է:

Աբովեանը կը նշէ որ քրտերու ծագման, անոնց պատմութեան հետ կապուած շար հարցեր մինչեւ օրս պարզաբանուած չեն: Քրտերու նախահայրենիքը կը համարուի Իրանի Պարս նահանգը: Արաբական խալիֆայութեան կազմաւորումէն ետք քրտական ցեղախումբերը թափանցած են իրանական Միջագետք եւ մահմեդականութիւն ընդունած: Սելջուկեան թուրքերու փրակաւորութեան շրջանէ՝ ԺԱ-ԺԲ դարեր քրտերը սկսան հասարակուիլ Հայաստանի հարաւային գաւառները:

Խաչատուր Աբովեանը յարուկ ուշադրութիւն կը դարձնէ քրտերու կրօնական, դասնական պարկանելութեան խնդրին: Կը նշէ որ բոլոր քրտերը մահմեդականներ են, կը պարկանին սիննի աղանդին, եւ անոնց յարաբերութիւնները շիա մահմեդականներու հետ բնական յարուած են: Անոնց համար քրտափոնեաները նոյնիսկ անելի փրանելի են, քան շիաները:

«Իսլամը դասնող ոչ մի ժողովուրդի մէջ մահմեդական կրօնը եւ անոր հետ միասին արաբական ժողովուրդայնութիւնը այնպիսի ամուր հիմք չէ գրած, ինչպէս քրտերու մէջ: Անպարտի այդ գաւակներու՝ արաբներու կերպարանքը, փրաբազը, ընթանական ու քաղաքական կարգերը եւ սահմանադրութիւնը, կենցաղը, ամէն փեսակ առաքիւնութիւնները եւ արարները այնպէս թափանցած են այդ կոպիւր, թափառաշրջիկ հասարակիցներու մէջ, որ հազիւ թէ հնարաւոր ըլլայ փրաբերել

քրտեր արաբէն... Անոնք ալ արաբներու նման բաժանուած են վաչկատուններու եւ նարակեցնեցնեցնեց կամ արարողութիւններու: Այս ժողովուրդը սրտի խորգէն կ'արհամարհէ եւ այդ կենցաղակերպը չի կարող իր համար անելի երջանիկ, կեանք պարկերացնել, քան ազատ կեանքը բաց երկնքի փակ»:

Տիրապետելով քրտերէն եւ ընդհանրապէս արեւելեան եւ եւրոպական մի շարք լեզուներու, Աբովեանը կը պարզաբանէ քրտերու հնչիւնաբանական, շարահիւստական եւ թերականական առանձնապարկութիւնները: Կը նկատէր քրտերէնին առկայ փրաբեր լեզուներէն, պարսկերէնէն, արաբերէնէն, հայերէնէն եւ թուրքերէնէն առուած փոխառութիւնները: Կ'անելցնէ թէ վերջին շրջանին անոնց գումարուած են ռուսերէնէն առնուած որոշ բառեր:

Աբովեանը դուրապարկով կը խօսի քրտական բանաստեղծութեան մասին: Իր այս աշխատութեան նիւթերը հաւաքելու պահուն ան զբաղուած է նաեւ քրտական, ժողովուրդական, բանահիւստութեան հաւաքագրումով, մշակումով ու թարգմանութիւնով:

Եւրոպական հանրութեան քրտերու եւ եզդիներու բանաստեղծութիւնը ծանօթացնելու համար ան կը ներկայացնէ փոքրիկ հաւաքածոյ մը, որուն կը յանել իր բարձր գնահատականը: «Այս ժողովուրդի ազգային պոէզեան այնպիսի հակապարկան յառաջդիմութիւն է կարարել եւ այնքան է կարարելագործուել, որ համարեա ամէն մի քրտի, անգամ ամէն մի քրտիկի կարելի է համարել իսկական բանաստեղծ կամ բանաստեղծուի»:

Բանական ուշադրաւ է քրտերու նիւթ ու կացի, բարքերու ու սովորութիւններու արովեանական նկարագրութիւնները: Ամենաբնորոշը անոնց ազգային կեցութեան մէջ այն է, որ անոնք կ'ապրին նահապե-

տական կեանքի բնաբոյր մարքութեամբ: Հէց այդ ալ Աբովեանի կարծիքով, իր մէջ կը պարունակէ անոնց կեանքի դրական՝ բարձր արաբիկ, ինչպէս նաեւ արաբաւոր եւ վայրագ կողմերը: Օրինակ՝ բաւական է թեթեւ արաբաւորել ցեղապետի պարկուր, թէկուզ կարակով, որպէսզի մի ամբողջ գաւառ թրի ու սուրի մարտուէր: Արեան վեճի կը յազնայ երբեմն մի ամբողջ ցեղի ոչնչացումով: Սակայն այս ժողովուրդի վայրի ու անասն բնատրոյթեան կողքին Աբովեանը կը ներկայացնէ անոնց ասպետական վերաբերմունքը կանանց նկատմամբ: «Քրտերու կարծիքով կինը ազնուագոյն նոյնց է, նրան պէտք է ինամել, պաշտպանել՝ բաց սանձը միշտ ձեռքում պահել, որպէսզի չի կարողանան իրենց մէջքը ուրիշ ոչ որի դարձնել»:

Ռազմական վարժութիւնները ու գործերը փրամարդու առաջին եւ ամենապարզուած առաքիւնութիւններն են: Ռազմաճակարկի մեռնիլը ամենապարտաբեր մասն է, որ կը փոսնէ ցնծութեամբ եւ երգով: Իսկ ամենամեծ խայտառակութիւնը, որ անոնք կ'ողբան աղեկութեամբ լաց ու կոծով, այն է, երբ փրամարդը կը մեռնի ընթանիքի մէջ, բնական մահով:

«Եզդիները» բաժնի սկզբին Աբովեանը կը նշէ թէ այն բոլորը ինչ որ ըսուած է քրտերու մասին նոյնութեամբ գոյութիւն ունին նաեւ եզդիներու մէջ: Անոնց միջեւ փրաբերութիւնը միայն կրօնական հաւատալիքներու մէջ պէտք է փնտրել: Խաչատուր Աբովեանի «Քրտեր եւ եզդիներ» աշխատութիւնը գիտական խոշոր ներդրում է քրտական մշակութային կեանքին, սկզբնաղբիւր մը, որ արժէքատուր փաստագրական նիւթ կը հաղորդէ պատմաբաններուն, ազգագրագետներուն, գրականագետներուն ու մշակութի գործիչներուն:

Արագածուրի դերն ու երազանքն մինչև աշխարհային առօրեայ, մարզ: ներս կարարուած աշխարհներէն մինչև Արագածուրի սպազայի տեսլականը. այս եւ այլ կարերը թեմաներու շուրջ «Ակօս»ի թղթակից Մարի Յովհաննիսեանը գրուած է Արագածուրի մարզպետ տիար Սերկէյ Մովսիսեանի հետ:

Հայասրանը չքնաղ է իր բոլոր մարզերով

ՄԱՐԻ ՅՈՎՀԱՆՆԻՍԵԱՆ

Մ.Յ.- Արագածուրի մարզպետ ըլլալու հեշտն ու դժուարը:

Մ.Մ.- Մարզպետ ըլլալը թէ՛ մեծ պատիւ է, եւ թէ՛ մեծ պատասխանատւութիւն: Երբ գիտակցումով կը կարարես հանրօգուտ աշխարհը՝ սիրով կը ծառայես նաեւ ժողովուրդդ, հայրենիքդ ու պետութեանդ:

Ինչ կը վերաբերի դժուարութեան՝ մէկ բան կ'ըսեմ, ցանկացած աշխարհային դժուարութիւնները կը յաղթահարուին, եւ թէ՛ տիրակալներն եւ եռանդով ու պարտաստակով կ'աշխատին:

Մ.Յ.- Ինչպէ՛ս կ'անցնի Արագածուրի մարզպետի առօրեան:

Մ.Մ.- Իմ առօրեան յագեցած է: Ընդհանուր առմամբ, իմ աշխարհային պետական քաղաքականութեան կարգադրման ապահովումն է մարզէ ներս, ինչը բաւականին աշխատարար է եւ կը զբաղեցնէ առօրեային գերակշիռ մասը:

Մ.Յ.- Եթէ Հայասրանի Հանրապետութիւնը դիտարկենք որպէս շահամարային դաշտ, ապա Արագածուրի մարզը ո՞ր կերպարը կ'ըլլայ ըստ ձեզ: Այսինքն՝ այսօր մարզը ի՞նչ դեր կը կարարէ Հայասրանի արդի կեանքին:

Մ.Մ.- Հայասրանի իրաքանչիւր մարզ բացառիկ է իր տեսակի մէջ, Հայասրանը չքնաղ է իր բոլոր մարզերով:

Արագածուրը իմ հայրենիքն է եւ բնականաբար, իմ աչքերուն կրկնակի գեղեցիկ է: Այն Հայասրանի գոհարներն է, այսպէս է երկրի ամենաբարձր, սատուը՝ Արագած լեռը... հարիւրաւոր պարմաշակութային յուշարձաններու շնորհիւ ուշագրաւ գրօաշրջային կեդրոն ըլլալէ զտար, Արագածուրի մարզը կը յաւակնի դառնալ լեռնային հանգստի կեդրոն եւ կը վերադիտարարի, որպէս լեռնադաշտ-

կային սփորթի, լեռնային հանգստի արածաշրջանային կեդրոն: Այսինքն, յառաջիկային ան փարեկան Հայասրան կը բերէ հազարաւոր օտարերկրացի գրօաշրջիկներ: Բացի այս, Արագածուրի մարզը անզուգական մրգերու, խաղողի, կենսաբար գինիի հայրենիքն է. ինչպէս անմահ բանաստեղծ Պարոյր Սեւակը ըսած է՝ «ոսկեվազան գինու մառան...»:

Մ.Յ.- Ձեր պաշտօնավարման ընթացքին կարարուած աշխարհները բազմաթիւ են ու բազմօրինակ: Անոնցմէ՞ ո՞րը կամ որո՞նք կ'առանձնացնէք, որ առանցքային եղած են մարզի համար:

Մ.Մ.- Առհասարակ, ինչպէս արդէն նշած եմ, մենք պետական ծրագրեր իրականացնող օղակ մըն ենք: Եթէ առանձնացնելու ըլլամ՝ կ'ըսեմ, որ մարզէ ներս վերջին փորձերուն հսկայական բարեփոխումներ իրականացուած են առողջապահութեան, կրթական, ենթակառուցածքներու ոլորտներուն: Հսկայական ֆինանսական միջոցներով կը կառուցուին եւ վերակառուցուին մարզի խոշոր բժշկական 4 հասարակութիւններէն 3-ը, որոնք շուրջով բնակչութեան կը մարտնչեն ժամանակակից բժշկական ծառայութիւններ: Առանձնացնեմ նաեւ դպրոցաշինական ծրագրերը, որոնց շրջանակին կառուցուած են եւ կը կառուցուին նոր կրթօճախներ՝ ժամանակակից ենթակառուցածքներով: Կառավարութեան ամենամեայ ծրագրերու շնորհիւ մարզէ ներս ունինք բարենորոգ ճանապարհներ, զարգացող ենթակառուցածքներ, որոնք բաւականին հեշտացուցած են մեր քաղաքացիներու կենցաղը՝ կրճատելով առօրեայ հոգերը եւ բարձրացնելով կենսամակարդակը:

Մ.Յ.- Խօսի՞ք յառաջիկայ ընելիքներու մասին:

Մ.Մ.- Յառաջիկային մենք հետեւողականօրէն շարունակելու ենք մեզի

վարահում լիազօրութիւններու շրջանակին աջակցիլ ՀՀ Կառավարութեան զարգացման ծրագրերը մարզի մէջ իրականացնելու գործին. սա կը նշանակէ թէ՛ կրկին դպրոցներ պիտի կառուցենք, ճանապարհներ նորոգենք, գիտարարութիւնը զարգացնենք, լսենք մեր քաղաքացիներու խնդիրները ու լուծումներ գտնենք, եթէ ամփոփ նշեմ՝ փորձելու ենք առաջանցիկ տեսլանքով զարգացնենք մեր մարզը:

Մ.Յ.- Պարոն մարզպետ, այսօրուայ Արագածուրը երգանք ունի՞:

Մ.Մ.- Երգանքները մեր կեանքի շարժիչ ուժն են, անոնք են, որ կը մօտեցնեն եւ իմաստ կը հաղորդեն մեր արեւուն: Երգանքը իր մէջ կը պարունակէ երեսկայական թուացող այն գաղափարները, որոնք իրականանալու հաւանութիւն ունին եւ մեծ ցանկութեան դէպքին ժամանակին կ'իրականանան:

Ի հարկէ, Արագածուրը մեծ երգանք ունի՞ Հայասրանը ապրի ու յարարեմ խաղաղութեան մէջ, ծաղկի, զօրանայ եւ համայն հայութեան շէն փունը դառնայ: Ես կը հաւատամ այդ երգանքին եւ իմ հերթին կ'աշխատեմ յառնու այդ երգանքի իրականացման...:

Մ.Յ.- Ինչպէ՛ս կը մեկնաբանէք Արագածուրի ապագայի տեսլականը՝ որպէս տեսլանք:

Մ.Մ.- Արագածուրի մարզը դառնալու է մեր երկրի բարեկարգ վայրերէն մէկը, որ ըլլալու է ցանկալի արեւելակայ...:

Մ.Յ.- Ի՞նչ կը բարենադաշտ «Ակօս»ի ընթերցողին:

Մ.Մ.- Կը մաղթեմ, որ ամուր պահեն հայու ինքնութիւնը, ըլլան միտքով, հոգիով ու մարմնով քաջառողջ...:

Մ.Յ.- Ընտրակալութիւն

Սերկէյ Մովսիսեան

Պոլսահայ հանրաձայնօր երգչուհի Միսիկ ներկայ գտնուելով Պրագիլիոյ մայրաքաղաքին մէջ կազմակերպուած միջոցառման, թերթիս փոխանցած է հետեւեալ լրատուութիւնը:

Կովկասի աշխարհագրական ու քաղաքական հեռանկարները

Հայ Բարեգործական Ընդհանուր Միութիւնը Պրագիլի մէջ կազմակերպած է գիտաժողով մը՝ նիւթ ունենալով Կովկասեան փարածքի աշխարհաքաղաքական զարգացումներու եւ հերթանքներու շուրջ:

Միջոցառման ծիրէն ներս քննարկուած է նաեւ Հայասրանի Հանրապետութեան հեռանկարները ու դիմագրուած մարտահրաւրւները:

Միջոցառումը տեղի ունեցաւ 31 Յուլիսին Սան Փաուլօ քաղաքի յայտնի ժամանակակից Արուստի Թանգարանի դահլիճին մէջ:

Անի քան 300 մասնակիցներով ընթացող միջոցառման ներկայ էին նաեւ ՀՀԸՄ

Պրագիլիոյ դասընթացներուն Հայասրանի մէջ 2023-2024 թուականներուն մասնակցած փեղացի լրագրողներ: Պրագիլիացի լրագրողները ընթացելով իրենց գիտելիքները փարածաշրջանի եւ երկրի առջեւ ծառայած խնդիրներու մասին ներկայացուցին իրենց կարծիքները եւ:

Քննարկման մասնակցած էր պարմաբան Հլյուր Լոուրէյրոն: Միջոցառման ներկայ էր նաեւ Պրագիլիոյ մէջ Հայասրանի դեսպան Արմէն Եկանեանը, ան նաեւ ելոյթ ունեցաւ բացման արարողութեան ընթացքին:

Միջոցառումը խոր վերլուծութիւններու եւ քննարկումներու բեմ դարձաւ կովկասեան փարածաշրջանը ձեւաորող ընկե-

րաքաղաքական բարդ եւ փարարնոյթ գործոններու, պարմական խնդիրներու եւ միջազգային սպարտեղի վրայ Հայասրանի առջեւ ծառայած ժամանակակից մարտահրաւրւներու վերաբերեալ:

«Մեծ պատիւ էր կազմակերպել այս միջոցառումը եւ հիւրընկալել նման փառանդաւոր լրագրողներ ու պարմաբաններ: Հայասրանի եւ Արցախի մէջ տիրող իրավիճակի քննարկումը շար լուսաւոր էր հանրութեան համար՝ յաջողութեամբ փարածելով երկրի իրավիճակի մասին իրազեկութիւնը բարձր ներգրուած լսարանի վրայ» նշած է ՀՀԸՄ Պրագիլի նախագահ Ռաֆայել Բալուկեանը:

ԷՐՄԷՆԻ ՀԱՐՖԼԷՐԻՅԼԷ ԹԻԻՐՔՉԷ 1 ՀԱՊԷՐ

Էրմենիսթան Փարլամենթօունտա Շենկալ անմասը

Էրմենիսթան Փարլամենթօունտա պաշտօնը Ալեն Սիմոնեան, Շենկալով կերտելէն, Էզիպի սոյրըրըմընը 10-ճու երկրէօնիմիւսը պիտ մեսաճ ետերնլարը: Սիմոնեան, Էրմենիսթան Ճումհուրիէթիսին ինսանլրա քարը պէօյլէ սուլարըն թերարընը Էօկեմըր իչին ուլուարարարը եթթիլերի փողոցաթօսունտա թիւմ չապար կէօթերեճեղիսի վուրուլարը:

«Պուկին 21-ճի եկվըլտա կէօզերիմիզին Էօնիւսը պիւերճէ Էզիպիսին հայաթընը քայպթթիլի վէ օնպիւերճէփիսին միլթեճի օլտուղու Շենկալովէփի Էզիպի սոյրըրըմընը 10-ճու երկրէօնիմիւսին անըլորու» փիլէն Սիմոնեան շէօյլէ քնուշօուի:

«Ելլարըրը Էրմենիսթան, Էզիպիլերը քարը իշենեն սուլար հաքքըլտա չեքիլի ուլուարարարը ֆորումլարտա քնուշօու: Տահա Էօնճէ Փարլամենթօ թարաֆըլտան սոյրըրըմը քարարը քապու Էզիպի վէ պու եղը Էրմենիսթան Ճումհուրիէթիսին թաթիլ վէ անմա կիւկերի ետասըլտա եպիլըան փեղիշթիլըլէ 3 Աղուսթու 2014-ին Շենկալ Էզիպի Սոյրըրըմը Բուրպակարը Անմա Կիւսի օլարաք անըլմասը սաղլանըր:

... Էրմենիսթան վէ փիւկարաթի Էզիպիլերը փեթթիլիմի իֆպարէ Էզիպիլում վէ Էրմենիսթան Ճումհուրիէթիսին ինսանլրա քարը պէօյլէ սուլարըն թերարընը Էօկեմըր իչին ուլուարարարը եթթիլերի չեքեվէսիւսը թիւմ չապար կէօթթերմէլէ փարեթ Էրեճեղիսի թեմին Էզիպիլում»:

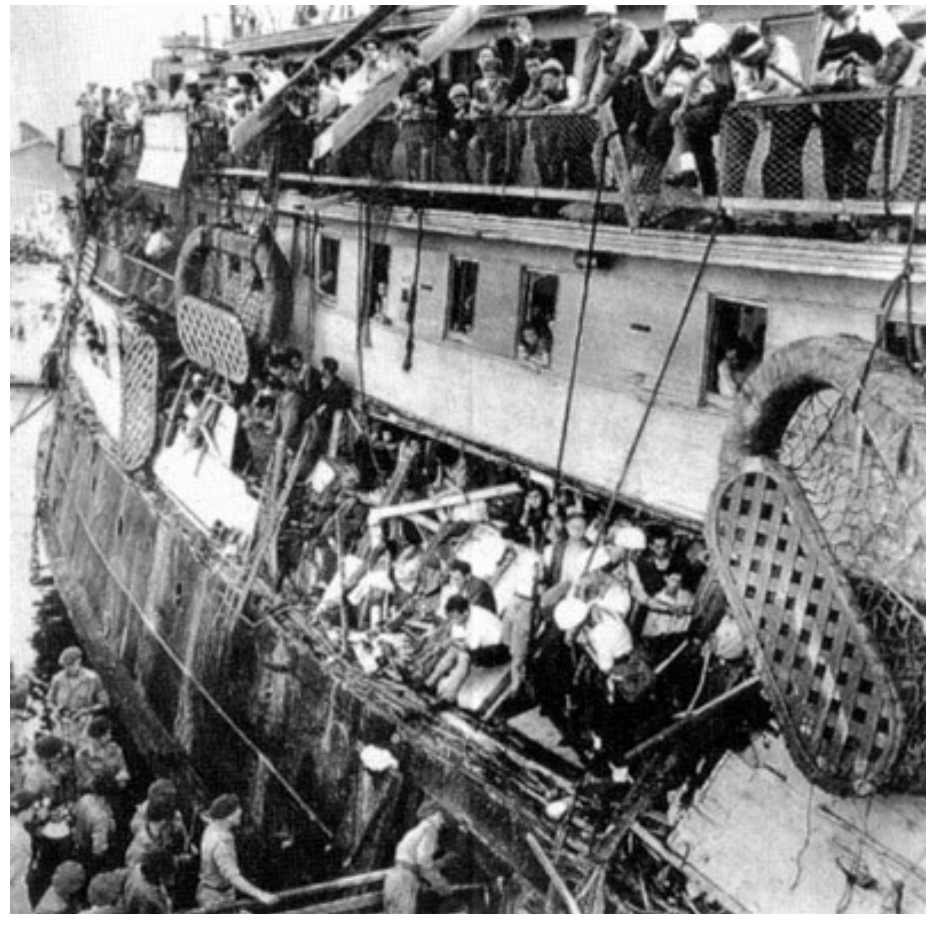
ԸՇԻՏ-ին Ըրաքարաթի Էզիպիլերը յեօնելիք 3 Աղուսթու 2014-թէ կերտելէշթիլիլի սոյրըրըմը՝ Էզիպիլերին փելիմիլը «73-ճի Ֆերման» օլարաք քապու Էզիպիլոր:

Սալարըրըլտա չողու Շենկալով օլմաք իզըրէ պէշպին քիշի Էօլփիլիլիլի, չողու չոճուք վէ քարըն օլմաք իզըրէ օնպիւն ետքըն քիշի Էսիլ արընարը: Էզիպի Բիլթըրը Բուրթարմա Օֆիսի վերիլերիէ կէօրէ 1500 Էզիպի քիլթթ փողոցարան քուշունա փիզիլերթ Էօլփիլիլիլի:

ԱԿՕՍ

ԱՐՏՈՆԱՏԵՐ՝ AGOS YAYINCILIK BASIM HIZMETLERI SAN. VE TIC. LTD. ŞTİ. անունով՝ Բահիլ Տիք, ՀԻՄՆԱԳԻՐ՝ Հրանդ Տիք, ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ ՎԱՐԻՉ՝ Եղուարդ Տանձիկեան, ՊԱՍԱՍԽԱՆԱՏՈՒ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԽՄԲԱԿԻՐ՝ Իշխան Էրզրիկ, ՀԱՅԵՐԷՆ ԲԱԺՆԻ ՊԱՍԱՍԽԱՆԱՏՈՒ՝ Բագրատ Էսդուգեան ՀԱՍՑԷ՝ Փափա Ռոնգալիի փողոց, թիւ՝ 128, Հարպիյէ 34373 Եիշլի - ԻՍԹԱՆՊՈՒԼ Հեռաձայն՝ 0533 195 32 41 ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ Տիւնիա Սիւփեր Վէպ Օֆսէթ Ա.Շ. 100. Ելլ Մահալլէի, Պաղճըլար-Իսթանպուլ: ԲԱԺԱՆՈՐՂԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ՝ Թուրքիա՝ 6 ամսուան 750 ԹԼ. փարեկան 1500 ԹԼ. Երուպա՝ 6 ամսուան 110 Եւրօ, փարեկան՝ 200 Եւրօ, Ամերիկա եւ Գանապա՝ 6 ամսուան 150 Տղար, փարեկան 275 Տղար, Ասորպիա՝ 6 ամսուան 150 Տղար, փարեկան 275 Տղար: www.agos.com.tr

«Ամէն» ըսե՛ք անիրականանալի աղօթքին

ՄԱՐԳԱՐ ԶԱԼԸՔԵԱՆ

Արեւմտեան երկիրներու քաղաքական գործիչներ վերջերս աւելի յաճախ կ'անդրադառնան արքայազնական յարաբերութիւններու հետեւանքով բռնի տրեղահանումով արգախահայութեան իր հայրենի երկրի վերադարձի խնդրին:

Առաջին նկատմամբ որոշ փոփոխութիւններ մը ներկայացնող այդ իրաւունքը գործնական գերնի վրայ ոչ մէկ նշանակութիւն ունի: Բոլորս գիտենք թէ թրքական իշխանութիւններու վարչակարգը դարեւ ի վեր հիւսուած է բնակչութեան ճարտարագիտութեան մը պահանջներուն համաձայն:

Գրաւեալ փարաձառանք իրացնելու հիմնական լուծումն է բնիկ ժողովուրդի չեզոքացումը: Կը պարտադրեն արտոր ու տրեղահանութիւն եւ տրեղահանումները կը փոխանակեն եկուորներով:

Մէկ կողմ թողուք Օսմանեան Կայսրութեան շուրջ վեց դարեր տեղով փորձը, Թուրքիոյ Հանրապետութեան ալ անցող 100 փարիներու ընթացքին շարունակեց նոյն ռազմավարութիւնը գանազան վայրերու մէջ: Ակնթարթի մէջ կրնանք յիշել Թուրքիոյ փարաձառնի հրեաներու քանի մը օրերու ընթացքին իրենց պապեանական բնակավայրերը լքելով Պոլիս եւ արարասահման գաղթը:

Նոյնը գործադրուեցաւ Իմրոզ կղզիի յոյն բնակչութեան համար:

Մեծ եղեռնէն ետք Սերասփիա, Կեսարիա, Եոզղապ, Եփուկիա, Մալաթիա, Տիգրանակերտ, Էլազը կամ Սասունի նման քաղաքներու կամ գաւառներու մէջ

բնակող բազմաթիւ հայեր 1950-60-ական փարեթիւներուն հարկադրուեցան իրենց բնօրրանը լքելու:

Վերադառնանք այսօրուայ բանավեճին, Արքայազնի կառավարութիւնը մեծ ճիգ կը վարնէ հայկական, պարսկա-կուրդական ժառանգի վերացման համար: Արդէն եկուր բնակչութիւն մը բերած է Սպիտակակերտէն մինչեւ Շուշի Արցախի բոլոր վայրերուն:

Նոյնիսկ եթէ թողթի վրայ ապահովել կարելի ըլլայ արցախահայոց իրենց բուն վերադառնալու իրաւունքը, վերադարձողը ի՞նչ պիտի գտնէ իր դիմաց: Ինչպէ՞ս պիտի տրուի օրաքանակով բնակեցում իր սեփական փոխ: Ինչպիսի սոցիալական միջավայրի մը մէջ պիտի յայտնուի գէնի ուժով վարարած հայը, թէկուզ օրինական իրաւունքներու ձեռքբերումով եթէ վերադառնայ Արցախ:

Բացի այդ Արքայազնի նախագահ Ալիե ալ իր կարգին պահանջարկեր է նախկին հայաստանաբնակ արքայազնացիներու ետ դարձի իրաւունքին համար: Պարսիք յիշել թէ Խորհրդային Հայաստանի աւելի քան 3 միլիոն հաշուով վերջին մարդահամարի փոխակերտով Հայաստանի մէջ կ'ապրէին աւելի քան 200 հազար արքայազնացիներ, կազմելով երկրի մեծագոյն ազգային փոքրամասնութիւնը:

Եթէ Ալիեի այդ պահանջը լուրջ նկատենք, հայերն ալ իսկոյն պիտի մըտնեն Պարսի կամ Սուրկայի իրաւապահականները, որոնք համարեա նոյն դրութեան մէջ են: Երանի թէ հեզաստ ըլլար Խորհրդային Միութեան փարսնապարտ-

մը եւ փոխանակ ազգայնականութեան թունաւոր մոլուցքին, համարել կեցութեան մշակոյթը հիմնարկուած ըլլար փարաձառնքանի ժողովուրդներու միջեւ:

Քանի որ առիթը անցած է, ոչ նախապէս Հայաստան բնակող ազգայնացիները, ոչ Արքայազն բնակող հայերը վերադարձի յարմար պայմաններ պիտի ունենան: Օրաքանակով ղեկավարութիւնը հեղեղելով թափանցած է մարդկանց բջիջներուն: Մենք օրինակներ թուցինք Թուրքիոյ հրեաներէն, Իմրոզ կղզիի յոյներէն կամ Արեւմտեան Հայաստանի գանազան գաւառներէն տրեղահանուած հայոց ակնարկելով: Պարսիք նշել նաեւ Կիպրոսի հիսթորիայի հարուածը: Այդտեղ բնակող յոյներ ալ Թուրքիոյ արշաւումէն ետք ստիպուեցան իրենց թէ՛ ներկայ հարստութիւնը եւ թէ պարսկական անցնալը լքելով դէպի հարաւ գաղթելու: Պարսիքի մըտնող երկրագործի փարաձառնքին նման վայրագութիւններու բազում օրինակներով լեցուն է:

Յաւային այն է, որ հասարակական միտքը միշտ պարտապէս է «այլ» ստեղծելու: Եթէ նիթ կ'անենք Հայաստանը, յիշենք ներգաղթի փարիները, ուր հայեր իրենց ցեղակիցներուն դէմ իսկ այլամերժութիւն ու խորակնութիւն կ'ընէին: «Այսօր» կոչումը իր մէջ կը պարունակէր նաեւ արհամարհանքի դրսեւորում: «Տրեղաբայրս իր նման աղբար ընդանիքի մը աղջկան հետ ամուսնացաւ եւ այդ ամուսնութիւնը շարք հեշտ ընդունեցաւ իր ընդանիքին մէջ: Բայց հայրս, որ ամուսնացաւ կիւմիցի, այսինքն տրեղացիի

Կարէն Զալլաթեան

մը հետ, մայրս կը վկայէ թէ ընդանիքի մէջ լուրջ խնդիր ծագած է»:

Վերեւի փողերը կը պարկեպտեն հալէպահայ Կարէն Զալլաթեանի, որ Ուրֆայէն Հայաստան երկարող իր կենսագրութիւնը կը ներկայացնէ «Ախարներու Պարսիքներ» փոքրատպագրուած «Եւթուրական» շարքի վրայ:

Նման վկայութիւններ կը բերեն նաեւ Թուրքիայէն Յունաստան գաղթած յոյները, որոնք եւս արժանացած էին իրենց տրեղացի ցեղակիցներու արհամարհանքին: Ի դէմ բոլոր այս ժխտական օրինակներուն, կայ նաեւ դրական երեւոյթներ, որոնք կարելի է բացատրել համաշխարհային քաղաքակրթութեան զարգացումով: Արդարեւ Սպանիոյ կառավարութիւնը որոշում կայացուց իր երկրէն հինգ դարեր առաջ վարարած հրեաներու շառաիղներուն քաղաքացիութիւն շնորհել: Այդ ժամանակ ալ կը փրկէր կրօնական այլա-

մերժութիւն, որու հետեւանքով Կաթողիկէ թագուհի Իզաբելլա չհանդուրժեց իր երկրի մովսէտադաս բնակչութեան, որու հետեւանքով հրեայ ժողովուրդը գանազանաբար ապաստանեցաւ Օսմանեան Կայսրութիւն: Այդ հրեաներու շառաիղները մինչեւ օրս երախտապարտութիւն կը գտնէ Թուրքական Թագաւորութեան եւ անոր մերօրեայ ժառանգորդ Թուրքիոյ Հանրապետութեան:

Սակայն կայ խնդիրն հակապարկեր ու այս անգամ նոյն Թուրքական կառավարութիւնը մերժեց «Սթրում» նաւու խարսխումը իրեն նաւամարտներուն: Արդարեւ նաւը 24 Փետրուար 1942-ին սնկաւորուեցաւ եւ 791 ուղեւորներ եւ անձնակազմ խեղդամահ եղան: Նաւու բոլոր ուղեւորները Արեւելեան Եւրոպայի երկիրներէն փախած հրեաներ էին:

Շուրթով կ'աւարտենք ԻՎ դարու առաջին քառորդը: Երկու համաշխարհային պատերազմներով ու ցեղասպանութիւններով յազեցած Ի դարու սեւ ստրուները կը խաւարէ նաեւ յաջորդող դարն ալ:

Բանաստեղծներ միամտաբար յուսացին եւ հիւսեցին ապագայի պայծառ օրերու տեսլականը: Երեսուցի կ'ապացուցէ թէ փակախն շարք երկար ճանապարհ ունիք մեր դիմաց, հասնելու համար աւերակ այդ յուսարող ապագային:

Այս յոռետեսութեան մէջ ինչ արժէք վերագրենք ԱՄՆ-ի եւ ԵՄ-ի դիւանագիտական շրջանակներու արժարժած արցախահայութեան իր պարսկական հողերը վերադառնալու մասին հնչեցուցած պարզամտներուն:

Մեծարանք Մաժակ Թօշիկեանի 60-ամեայ վաստակին

ԲԱԳՐԱՏ ԷՍԴՐՈՒԳԵԱՆ

5 Օգոստոս գիշեր Գալը Կղզի Կազդորման Կայանի խաղավայրին մեծ շուրջ նշուեցաւ անուանի երգչուհի Մաժակ Թօշիկեանի պտեղծագործական վաստակի 60-ամեակը:

Նախկին պոլսեցի, այժմ Գանապարհակ Մաժակ Թօշիկեան փոփ երաժշտութեան մարզէ ներս բազմաթիւ յօրինումներով ու դաշնաւորումներու արդար համբաւի մը փրկացած էր «Ճենք Թաշքան» կեղծանունով:

Ան հազիւ Գանապարհ տրեղափոխուել էրք է, որ իր յօրինումները ստորագրեց մկրտութեան անունով եւ ծանօթ դարձաւ հայաշխարհի: Անոր ամենաշարք ժողովրդականացած գործը եղաւ Յովհաննէ Ծիրակի խօսքերով «Տեսնեմ Անին ու նոր մտնեմ» երգը: Այդ երգը Հայաստանի երգիչներու կողմէ շարք յաջող կարարումներով հնչեց ամենուրեք: Նոյնքան փայլուն երգ մըն էր «Արարաք», որ առաջին անգամ կար-

արուեցաւ պոլսահայ մեծ երգիչ Պարթեւ Կարեանի կողմէ:

Մինչ այդ Մաժակ Թօշիկեան յօրինեց նաեւ աւելի ծաւալուն պտեղծագործութիւններ, օրաթորոյի ձեւաչափով: Կ'արժէ յիշել Հրանդ Տիքի ծնունդ օրաթորոյն, որու խօսքերու հեղինակն էր Պերճոնի Պերպլեան եւ մենակարարներն էին սոփիանօ Այլին Աթէշ եւ թէնոր Պօղոս Եղիազար-

րեան: Միջոցառումը պատուեցին Թուրքիոյ Հայոց Պարիսիքը, Կղզիաց Բաղաբապէր Էրճան Արփոյաթ:

Միջոցառումը ձեռնհասօրէն ներկայացուց պոլսահայ բեմերու յայտնի հանդիսավար Գարոլին Մամիկոնեան: Ապա իրարու յաջորդեցին պոլսահայ համայնքի հանրաձայնօր մենակարարներ, Պարթեւ Կարեան, Արի Պարիսիքը, Թաթիանա

Պոսթան, Մարալ Աբաման, Սերճան Կազբեղլու, Մարալ Այվազ եւ Լիսի Գահվեճիօղլու:

«Մարալ» պարսխումը եւ անձան չէր մնացած այս եզակի միջոցառումն եւ ան ալ իր մասնակցութիւնը բերաւ «Ողբերգ», «Մարտարապար», «Փողոցային Պար» եւ «Քոչարի» պարերով:

Միջոցառումը աւարտին հասաւ Լուսարից Երզնաստեղծի ելոյթով, խմբավարութեամբ Յակոբ Մամիկոնեանի:

Այս բոլորէն ետք մեծարեալ Մաժակ Թօշիկեան իր երախտաբար յայտնեց ձեռնարկի կազմակերպիչներուն եւ մասնակից բոլոր արուեստագէտներուն:

Քաղաքապետ Էրճան Արփոյաթ եւ գնահատեց կարարումը աշխարհաբար եւ շնորհատրեց մեծարեալ Մաժակ Թօշիկեանը:

Պարիսիքը Սրբազանը արտասանած հուս բանով եւս ողջունեց Մաժակ Թօշիկեանի վաստակը արեւաշարքին եւ յարաբար յաջողութիւն մաղթելով յոբելարին: